

TEATRUL NAȚIONAL „I.L.CARAGIALE” BUCUREȘTI

PREMIERĂ

GENERATTA DE SACRIFICIU

Comedie de I. Valjan

Stagiunea 1998-1999

Director general
ION COJAR

Director artistic
GELU COLCEAG

Am fost secretarul lui Valjan pentru că tatăl meu, și el magistrat, mi-a spus că o ucenicie adevărată nu se poate face decât alături de un maestru al baroului. L-am ascultat și așa am ajuns unul dintre cei opt asistenți ai lui Valjan. Era impresionant să-l vezi intrând în sala de ședințe urmat de asistenți, cărând fiecare câte ceva - dosare, servieta, coduri de legi, volume etc. Unul dintre mucaliții tribunalului l-a și întrebat odată:

"Ce faceți, maestre, vă mutați?"

Mă leagă multe amintiri dragi de I. Valjan, alături de care am rămas ani și ani... Era așa cum l-a descris Șerban Cioculescu, "voinic, cu un cap mărișor, compus din rotunjimi, cu umerii obrajilor proeminenți, ca un mandarin, cu un larg surâs, ușor dezlănțuit într-un răs jovial. Un bărbat plin de farmec prin naturalețea și vioiciunea intelectuală, un autentic om de spirit".

Îmi amintesc că Valjan trebuia să obțină o amânare de termen de la unul dintre judecătorii recunoscuți pentru faptul că nu se putea obține nimic de la el dacă nu era "stimulat". Dar se trezise mai târziu, zăbovise în fața cafelei și, evident, a sosit găfâind, în ultimul moment. În fața judecătorului nu reușise să-și scoată decât o mânășă.

Judecătorul, acceptându-i noul termen, l-a apostrofat: "Maestre, îmi permit să vă atrag atenția că în fața completului de judecată politico este să vă scoateți ambele mânăși". Valjan, căruia nu-i lipsea maliția și care-l cunoștea bine pe judecător, i-a replicat: "Dar nu puteam veni în fața dv. cu mâna goală, domnule judecător".

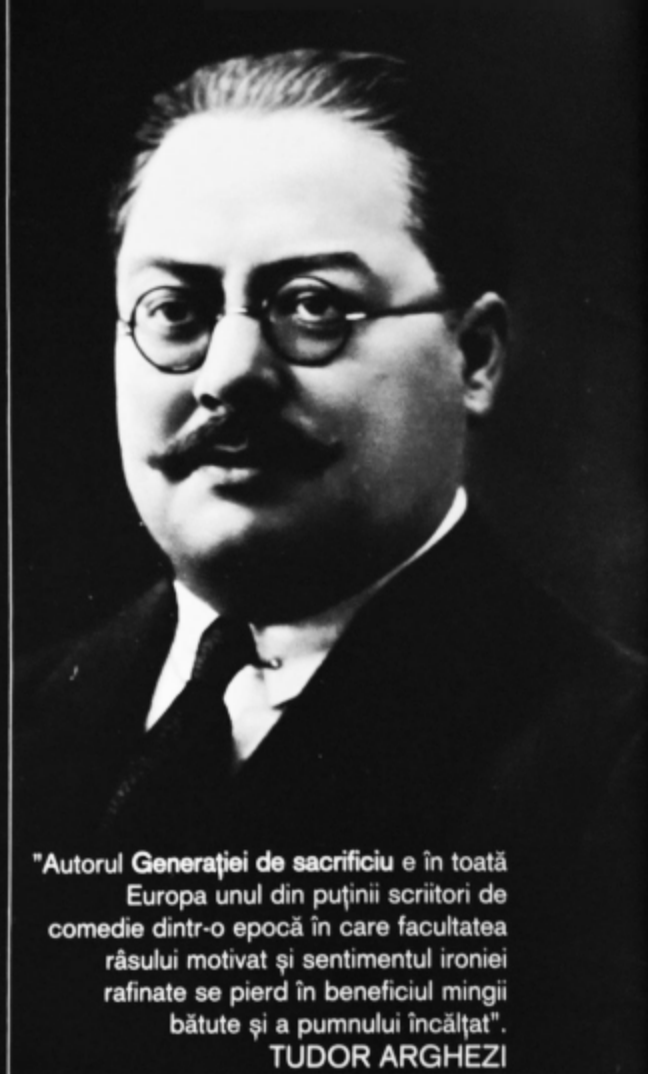
La premiera Generației de sacrificiu de stătea în ultimele rânduri ca să vadă reacția publicului. La sfârșitul spectacolului, ieșind la rampă, Paul Gusti a arătat spre stalul al treilea unde se afla autorul. Actorii și spectatorii au început să aplaude, iar el a înaintat spre scenă. Trebuia să coboare două trepte, dar, cum era miop, s-a împiedicat și a căzut. Rumoare și imediat aplauze. Gusti l-a ridicat. Nu se întâmplase nimic grav. Valjan s-a întors către sală și a spus: "Mai bine să cadă autorul decât să cadă piesa".

Cele mai multe dintre personajele piesei au avut modele în realitatea imediată. Astfel, dacă Bănescu

I. VALJAN

La 16 decembrie 1881 s-a născut în orașul Turnu-Măgurele ION AL. VASILESCU, cel care avea să fie cunoscut în viața publică și culturală ca I. VALJAN. Tatăl său era șef de vamă. În consecință, copilul va face școala primară la Turnu-Măgurele, Turnu Severin, Călărași. Liceul îl urmează la Brăila. Acolo este coleg și prieten cu Panait Stancioff, viitorul Panait Cerna, despre care a publicat amintiri citate în studiile dedicate poetului. Despre această perioadă ne-a lăsat memorii tipărite mai întâi în *Curentul Familiei* (suplimentul ziarului *Curentul* - director Pamfil Șeicaru). Au fost retipărite

în volumul *Cu glasul timpului* (Editura Eminescu, 1987) și în aceeași editură și cu același titlu în 1996. Urmează Facultatea de Drept și Facultatea de Litere din Iași. Între 1904-1906 se află la Paris unde își trece doctoratul în drept. Îndeplinește printre altele funcția de substituit de procuror la Tribunalul Argeș, judecător de instrucție la Tribunalul București. Se dedică avocaturii, tărâm pe care ajunge a fi cunoscut în anii dintre cele două războaie mondiale drept unul din cei mai de seamă maeștri ai barei românești. Doar câteva din pledoariile sale au fost publicate în volumul *Trei crime celebre* (Editura Garamond, 1993). Teatrul a fost încă din adolescență pasiunea sa și, așa cum ne mărturisește în memorii, a văzut marii noștri actori în turneele lor prin orașele dunărene. Cultura teatrală și-a desăvârșit-o la Iași, București, Paris, unde a văzut un mare număr de piese cu actori celebri. Debutează încă de pe băncile facultății pe scena Teatrului Național din Iași, dar piesele îi sunt repede scoase de pe afiș.

"Autorul **Generației de sacrificiu** e în toată Europa unul din puținii scriitori de comedie dintr-o epocă în care facultatea răsului motivat și sentimentul ironiei rafinate se pierd în beneficiul mingii bătute și a pumnului încălțat".
TUDOR ARGHEZI

Piesa care îi va aduce recunoașterea publicului și a criticii este **Ce știe satul**, jucată pe scena Teatrului Modern condus de marele animator Alexandru Davilla, în anul 1912. Din acel moment își ia pseudonimul I. Valjan deoarece cariera de magistrat părea incompatibilă cu cea de dramaturg. Până în anul 1945, când i se joacă pe scena Teatrului Național din București piesa **Norocul**, I. Valjan desfășoară o activitate de dramaturg reprezentat cu succes pe prima scenă a țării. Cea mai cuprinzătoare antologie a creației sale dramatice a apărut în anul 1985 la Editura Minerva (ediție îngrijită de Despina Valjan și Ion Potopin, acesta semnând prefața și addenda) și cuprinde opt piese de teatru în frunte cu comedia în trei acte **Generația de sacrificiu**, care dă și titlul volumului. Cu același titlu, Editura Vremea a tipărit în 1998, o nouă culegere din literatura dramatică a lui Valjan, cuprinzând **Generația de sacrificiu**, **Ce știa satul**, **Nodul gordian**, **O inspecție**, **Norocul**. Ambele ediții sunt însoțite de indicații bibliografice, de citate din presa vremii și din criticii care au analizat creația lui Valjan. De numele lui Valjan se leagă inaugurarea în 1928 a Teatrului radiofonic care a transmis comedia într-un act **Ce știa satul**. În 1923 a fost Director General al Teatrelor, calitate în care a inițiat legea teatrelor care îi poartă numele și care cuprindea prevederi ce încurajau afirmarea dramaturgiei naționale. A fost un om politic de exemplară integritate morală. L-a urmat pe Gheorghe I. Brătianu încă din momentul în care acesta a constituit Partidul Național-Liberal (georgist), în anul 1930. A colaborat cu articole, amintiri, interviuri la ziare și reviste de prestigiu printre care: *Curentul*, *Sburătorul*, *Vremea*, *Curentul Familiei*, *Rampa* etc. Despre creația sa dramatică și despre personalitatea lui au scris Tudor Arghezi, care i-a salutat debutul, Șerban Cioculescu, N. Carandino, Petre Locusteanu, Ion Anestin, Ioan Massoff, Eugen Lovinescu, Petre Pandrea, Mircea Ștefănescu. Activitatea sa dramatică este analizată în istoriile literaturii române create de G. Călinescu, Eugen Lovinescu, Dumitru Micu, Ov. S. Crohmălniceanu etc. În 1950 este epurat din barou și arestat în urma unui proces mistificat. Este condamnat de Tribunalul Militar în ziua de 9 august 1951 la 15 ani temniță grea, 10 ani degradare civică și confiscarea averii. Încetează din viață după nouă ani de chinuri atroce, la 29 aprilie 1960, în închisoarea Văcărești. Avea 78 de ani. În 1996, după treizeci și cinci de ani, sentința este anulată.

este arhetipul lui Malaxa și al lui Auschnitt, cei mai mari oameni de afaceri ai vremii, personajul Nae este portretul fidel al valetului lui Valjan. Nu puteai ajunge la stăpân dacă nu-ți fixa el ora de întâlnire. Iar onorariile lui erau de multe ori mai mari decât ale stăpânului. Astfel, în foarte scurt timp, Nae și-a ridicat o casă și și-a deschis o băcănie aprovizionată prin contribuția petiționarilor și a imprecinaților. L-am auzit eu însumi cum comanda produse pentru a-i fi duse direct la magazin. Întrebându-l de ce pretinde "atenții" de la clienții maestrului, mi-a replicat mucalit: *Ce să fac, domnule, trăiesc și eu din picușuri, adică din ce mai pică de la Maestrul*".

În timpul ocupației germane, în 1917 - cofetăria Capșa era plină de ofițeri germani. La un moment dat, Valjan, care era la o masă cu câțiva colegi - se ridică în picioare și declamă ostentativ din Verlaine și din alți poeți francezi. "Momentul artistic" n-a rămas fără urmări. A doua zi un ofițer neamț îl pofteste la Comandatura germană: "Din câte deduc, dumneavoastră sunteți cel mai mare dușman al Germaniei!" "Mai mare decât Marea Britanie, domnule?" Ofițerul n-a savurat umorul "anchetatului", iar Valjan, după o noapte petrecută la Hotel Imperial în stare de arest, este deportat timp de opt luni în trei lagăre germane.

După cel de-al doilea război mondial, Valjan și-a continuat strălucita carieră de avocat. La marea epurare din 1948 - comuniștii îl admit în noua formulă a Colegiului Avocaților, în speranța că, dat fiind trecutul său democrat, va putea fi racolat în rândurile noului partid. Dar propunerile de înregimentare sunt vehement respinse de Valjan, care continuă să apere în justiție victimele represiunii regimului. Drept urmare, în 1951 este arestat. Urmează un proces monstruos și scriitorul este condamnat la ani grei.

Grav bolnav și total lipsit de asistență medicală, Valjan moare în suferințe groaznice în închisoarea Jilava, în 1960. Dintr-un om voinic, la data morții rămâne o umbră. Valjan mai cântărea doar 37 kg. A fost înmormântat într-o groapă comună. Prin efortul copiilor, a fost exhumat și îngropat la Cimitirul Belu, după un an.

O comedie amară despre răsturnări sociale și grotescul "vremurilor noi", repetabilă povară în istoria românească. Marele penalist I. Valjan "citează" la rampa Teatrului Național din București **Generația de sacrificiu**, în seara zilei de 30 martie 1935. Scenă de "casă mare", cadou din procesul mamei pe rol la Curtea de Casație a Timpului; cu actorii Pop Martiian (Gh. Vâlcu), Nelly Cutava-Vinea (Felicia), Maria Filotti (Coralia), Maria Voluntaru (Licuța).

IONUȚ NICULESCU

C.D. VIȘINESCU

PLEDOARIE PENTRU PIESEA ROMÂNEASCĂ

Dramaturgia originală trebuie să devină o permanență a repertoriului. Se invocă faptul că nu ne putem întoarce la obligativitatea dinaintea de 1989. Perfid și pueril argument. Teatrele - cel puțin până acum - sunt instituții publice, întreținute din banul public, deci al contribuabilului român și menirea lor este, în primul rând, să creeze și să recreeze valorile culturii românești. Ne referim mereu la perioada dintre cele două războaie mondiale. Este ciudat că pe acest tărâm nu vrem deloc să știm că au existat două legi ale teatrelor. Cea dintâi din 1926, denumită "legea Valjan" după numele neuitatului (și totuși uitatului până astăzi) om de teatru și jurist I. Vasilescu-Valjan, care "a fost preocupat de întreaga mișcare teatrală a țării, extinzând dispozițiile și asupra teatrelor particulare, acestea putându-se bucura de subvenții dacă în activitatea lor s-ar fi dovedit încurajatoare ale literaturii dramatice originale" (Ioan Massoff, **Istoria Teatrului Național 1877-1937**, p. 104). Ca să dăm un singur exemplu, Teatrul "Regina Maria", compania dramatică Bulandra - Manolescu - Maximilian - Storin a jucat în premieră nu mai puțin de cincisprezece

piese românești la care se adaugă și reluări. Iar legea din 1937, potrivit aceleiași surse, prevedea că repertoriul Teatrului Național "va cuprinde piese vechi și noi aprobate de Comitetul de lectură și apoi opere ale autorilor străini. (...) O piesă originală nouă va fi reprezentată seral de câte trei ori în primele două săptămâni, două dintre aceste spectacole fiind date cel puțin în zi de sărbătoare sau în ajun de sărbătoare". Iată deci că obligațiile teatrelor în anii dintre cele două războaie erau mult mai drastice decât cele de până în 1989. (...) Cum se poate să închidem ochii când Caragiale, care ar trebui să devină o permanență a repertoriului nostru, este jucat din an în Paști, ici și colo, când aceeași situație o au Camil Petrescu, Lucian Blaga, Alexandru Kirilescu, George Mihail Zamfirescu, Mihail Sorbul, I. Valjan, G. Ciprian, Victor Eftimiu reprezentați deloc, sporadic și insignifiant? Ca să dăm câteva exemple: pe scena Teatrului Național din București în stagiunea 1926-1927, din 37 titluri reprezentative, 18 piese erau românești, iar din 386 reprezentații, 182 erau cu piese românești; în stagiunea următoare 26 de titluri cu 13 piese românești, 388 reprezentații,

Ion Henter

Constantin Dinulescu, Gavril Pătru, Cecilia Bărbora, Matei Alexandru

dintre care 196 cu piese românești; în stagiunea 1928-1929 din 25 titluri, 15 erau românești, iar din 408 reprezentații, 215 erau cu piese autohtone. Să amintim că în stagiunea respectivă, când Liviu Rebreanu a înființat *Studioul Teatrului Național*, din 14 titluri de spectacole jumătate erau cu piese românești, iar din 296 reprezentații, 160 se datorau pieselor scrise de autori români.

Cei ce ne-am ocupat de istoria teatrului românesc am văzut că marii oameni ai scenei **luptau** (acesta e cuvântul) pentru ca dramaturgiei românești să i se facă loc pe scenă, ca statul să ia măsurile de rigoare în lupta inegală, pe care dramaturgul de la noi o ducea cu scrierile apusene. Acum, privim nepăsător cu toții cum un capitol glorios al culturii noastre se năruie în

Sorin Bogâldea

uitare, tânăra generație fiind lipsită de posibilitatea de a lua contact cu valorile dramaturgiei noastre. Din fericire, Teatrul Național din București nu-și uită nobila misiune: șapte dintre premierele acestei stagiuni sunt texte

Cecilia Bârbora

românești din dramaturgia clasică, interbelică și contemporană. Este un merit pe care trebuie să-l recunoaștem cu onestitate și cu bucurie. Și un exemplu care se cere urmat.

VALERIU RÂPEANU

Lamia Beligan, Gavril Pătru

PETRECERI PETRECERI...

"Generațiile de sacrificiu" ale unor vremi mai vechi...

1830 - Sub ocupație rusească - Mare recepție într-o casă boierească. Boierii au fost nevoiți să-și radă bărbile pentru a-și pune obrazul în acord cu moda franțuzească pe care o adoptaseră. Dar... la recepție, boierii în frac și cu jobenul pe cap, stăteau așezați turcește, jos, la picioarele fotoliilor aduse de la Viena. Boieroaicele, mai iuți, adoptaseră imediat moda nouă, strălucind de bijuterii și mătăsuri foșnitoare. Și se dansa, se dansa...

1848 - Anul revoluției - Bal la Palatul Prințului Ghica. Oglinzi venețiene, lustre de cristal; în locul sofalelor, fotolii vieneze. Prințul, falnic și bărbos, ține încă moda orientală, dar boieroaicele din juru-i sunt în mare decolteu. Mai încolo, un valet cu turban poartă o tavă cu zaharicale, asemenea negrilor lui Tiepolo. Bellanger... este poftit la un dineu de treizeci și două de persoane, luminat de trei sute de lumânări de la Leopoldstadt. În spatele lui un servitor gonea muștele...

1877 - Război, război - dar românii tot petreceau. Localuri sau grădini unde se distra bucureșteanul: Dacia, Walhala, Union, Pomul Verde, Caracaș, Paradis, Orfeul de vară, Noul Orfeu, Rașca și multe altele. Sala Bosel avea 22 de loji, 330 locuri la stal, plus galeria. Dar războiul fiind un lucru serios, modista Aneta Engels lansează noul model de pălărie Dorobanțul, apoi Vânătorul, apoi Grivița... Astfel toată lumea participa la război.

Firi comunicative, sociabili, amatori de mâncare bună și de băutură, românii au știut să treacă, zâmbind și petrecând, prin vremuri grele. Dacă au reușit în secolul trecut - atunci când România modernă se plămădea, - putem înțelege toate manifestările unei bune stări evidente în perioada interbelică. În fond, de ce nu! Mândria națională fusese satisfăcută din plin: Principatele Unite, România, Regatul, România Mare erau treptele urcate de fiecare român o dată cu țara. Eram o țară bogată (firesc, eram și săraci) și stratificarea socială se consolidase. Fiecare clasă își avea rostul ei și știa cum să se bucure.

La țară se petrecea duminica, la horă, la micile "ieșiri în teren" după câpițe sau în pătului, urmate fie de drame, fie de creșteri demografice și cununii. La mahalalele orașelor se petrecea "din mers", pe băncile din fața caselor, șoptind,

Gavri Pătru, George Moto

clevertind, plănuiind în timp ce bărbații, la cârciumă, luau rând după rând. Mica burghezie iubea casa, curtea stropită vara, florile din răzoare și chioșcul cu miros bun de mititei. Dacă veneau și lăutarii atrași de răsete și de miros bun, totul era ca la

Giliola Brăileanu - Motoi

Cecilia Bărbora, Gavril Pătru, Constantin Dinulescu

carte. Burghezia în ascensiune suferea. Voia să uite de mici și de lăutari, dar se cam încurca în franceză sau cu cuțitul dus la gură. Avea de uitat și de mimat, dar cu folos. Marea burghezie și boierimea însă, sigure pe ele, își puteau permite

Lamia Beligan

orice fantezii. Elegantă - prelungind Rue de Rivoli până la București - în case somptuoase, primind cu nobilă ținută, se bucura și făcea haz de gafele celor în ascensiune. Unii erau cruzi, repetând fraza nefericită a unei ex-ministrese care, într-o franțuzească mai personală, spunea "j'avais pris le goût du cabinet" sau a unei doamne care în fața icrelor negre a exclamat: "C'est notre déjeuner habituel". La antipod, gestul de mare eleganță al Regelui Carol I care, văzând la dejun un ofițeraș din gardă, apucând piciorul de pui cu mâna, a făcut la fel, pentru a nu-l pune într-o situație delicată. (De aici vorba "și regele mănâncă cu mâna". Fals!) Se practica politețea, adesea exagerată, - mahalagioaicele spuneau "merci" când li se săruta mâna, boieroaicele înjurau cu distincție și, uneori, cu farmec, iar tinerii de familie bună făceau cuceriri trecătoare (uneori transformate în căsătorii) în localurile populare, la Moși, la Mandravela (*La cârnatul la metru*), în dealul Arsenalului (la lupanarul indecent intitulat "*Castelul spermului*") cunoscut chiar de Paul Morand - sau plecau de la distinsul Capșa pentru a termina seara la "*Trei ochi sub plapumă*".

Ce timpuri, ce viață!

RADU IONESCU

George Motoi

P R E L U D I U

Orașule, pe care te iubesc, ce-ai să aduci tu țărilor unite laolaltă sub putredul tău prestigiu? Ce-ai să dai tu milioanele de oameni, care vin la tine ca la o cetate sfântă? Ce miruri porți în mâinile tale de noroi, ca să le ungi sufletul și să li-l întărești?

Mă adâncesc în tine și caut, cetate cu gloată numeroasă, o elită care să-ți dea dreptul să te mândrești că din tine a purces în cele patru unghiuri ale lumii cântecul de adunare laolaltă a întregii odrasle. Tu ai vorbit cu înlesnire toate limbile drumetșilor și te-ai supus tuturor deprinderilor străine, trecând de la unele la celelalte, ca de la o zi la ziua viitoare, încălțându-ți simțirea cu cizmele sau cu pantofii celui mai de curând sosit. Sufletul tău e ca bucătăria ta: toți i-au lăsat câte ceva, halvaua și stridiile, porcul și fazanul, sarmalele și pateul, Mavrocordat și Paul Verlaine, mastică și șampania "goût américain", tutunul turcesc și marylandul, papucii sultanei și tocul Louis XV. Ai hipodrom ca Londra și Parisul, bătaie de flori ca Nisa, rulete ca Monte-Carlo, modiste pariziene, croitori englezi, băcani greci, grădinari bulgari, misiți armeni și evrei; ai cluburi și tripouri, automobile, covoare persane, dancinguri și varietouri; ai o Academie à la Richelieu. Dar n-ai avut, niciodată, nici un sfânt și nici un scelerat strălucit. Și tu n-ai dat nici pe Eminescu, nici pe Anton Pann, nici pe Creangă, nici pe Veniamin Kostachi, nici pe Cantemir, nici pe Kogălniceanu. Tu n-ai putut să dai un domnitor. Ai o bibliotecă închisă cititorilor, pentru șoareci. Ai câteva sute de biserici în care cântă greierii de vecernii. Ai arhierei, negustori de acătiste și de cadavre, ai episcopi care fac negustoreselor măritate copii, și văduvelor lepădături. Ai profesori fără studenți și studenți fără profesori, și ai mulți copii fără tată. Ai restaurante, hoteluri și o sumedenie de case închise.

Nu voi exagera nimic, orașul meu iubit și ticălos, de o ticăloșie minusculă. Mă voi duce însă din casă-n casă, în toate casele tale mari, din club în club, din local în local, și voi spune ce am văzut. Voi însemna cu o cruce mesele numeroase la care mănâncă doi domni și o doamnă elegantă. Unul din ei e soțul doamnei, și celălalt e însoțitorul, care plătește restaurantul, teatrul, chiria, bijuteriile și echipajul nobilei căsnicii fără descendență. Soțul consumă mulțumit, și, în vreme ce pierde la cărți, însoțitorul îi distrează părechea într-un alcov împrumutat. Voi face, iarăș, un cârd deosebit din soții bătrâni, dregători

Rodica Mureșan

Iuliana Moise

Mihaela Mitrache

în societate, care întrețin pe cheltuiala lor vigorile tinerilor inseparabili, prepuși la egalizarea temperamentului soției tinere și luxoase. O, Metropolă! Ziua nimeni nu stă acasă, și noaptea nimeni nu-i în casa lui. Fiecare bărbat îndulcește singurătatea voită a femeii prietenului său, și femeile, adunate în casele cu perdelele groase, slujesc ritului tău pentru bani. Mănâncă porcește, scumpa mea cetate, și te împreună ca muștele și gândacii, din zbor sau între molozuri.

Ceea ce mă revoltă la spectacolul tău nerușinat, de universală și neîncetată streche, nu e în primul rând tinerețea care se irosește pe canal, creșterea copiilor, nelepădați la timp în casele tale bogate, căci toate acestea le plătești cu bătrânețea precoce și cu putregaiul. Mă revoltă lipsa de pasiune, absența dragostei, absența inimii, a curajului și a primejdiei din actele elitei tale presupuse. Soțiile nu-șiucid bărbații, bărbații nu-și ridică din pământ coarnele ca să-și împungă adversarul, fetele seduse nu-și răpun seducătorul. Urăsc în tine indiferența care devine o carieră, urăsc în tine sfatul și tactul prudenței. Fata sedusă, și cu averi, își găsește întotdeauna bărbatul care să-i dea, în schimbul traiului comod și al evoluției sociale, condusă de legăturile alianței, numele lui, tot așa după cum fetele slute, cocoșate, foanfe și cu albeață, își găsesc

arhitecții, medicii și profesorii de care au trebuință. Urăsc în tine tiparul după care situațiile cele mai complicate și mai scârnave se aranjează fără morți, ca o afacere între moștenitori libidinoși. Urăsc în tine, oraș care făgăduiai reveriei mele trepte de ascensiune fără sfârșit, identificarea sufletelor cu banul abject. Pasiunile tale sunt microscopice, nebunia ta e cunoscută numai în forma paraliziei generale, sângele tău e păstrat cu îngrijire.

Asasinatele tale apar în forma minoră a pungășiei prudente. Morții tăi mor de indigestie sau de cantaridă, niciodată de un vârtej de patimi, de o răscoală de suflet, de o vijelie. Și după cum năzuințele se liniștesc cu un scaun în Parlament și cu o sinecură, avânturile tale amoroase sfârșesc printr-o socoteală cuminte. Ești o capitală care detestezi toate excesele: și în cutezanță și în răutate, și în revendicare, și în bunătate. Ești un oraș cu măsură, un oraș intermediar, un oraș samsar. Nu crezi în nimic, nu nădăjduiești nimic.

Pentru simțirea ta degradată, o, cetatea mea, când se va cutremura pământul, ca să te doboare și să te învieze pură, ca pe Lazăr, în tinerețea, naivitatea și lumina pe care le merită țărâna ta binecuvântată?

TUDOR ARGHEZI

Matei Alexandru, Gavril Pătru

BUCURII CONFUZE, SPAIME ÎNCHEGATE

Are numai douăzeci și cinci de ani, dar cu ajutorul unchiului de șaptezeci și cinci, amestecat în politica de la vârf, a câștigat patru licitații trucate și-a trântit un mic palat la munte și o vilă în Cartierul francez al Bucureștilor. Pe care m-a invitat s-o văd. Îmbrățișată de alei presărate cu prundiș de scoici marine, umbrită de brazi uriași, strămutați de la Sinaia, mângâiată de tufe de trandafiri și iasomie, casa numără douăsprezece odăi. Într-un hol, ce-ar adăposti o bătălie medievală, lampadare de cristal pun lumină molatică pe coloane de marmură îngropate în butoiașe de piatră șlefuită pe care atârnă brăie de Tripolis. Și peste podelele din lamele de pin alb, energia florală a covoarelor lucrate cu mâna în chilii de mănăstire. Tablourile în schimb înfățișau pepeni despicați, cu sâmburi negri, buchete de liliac atrofiate de seve. Peretele dinspre răsărit aparține evlaviei. Scânteiază, răspândite pe el, în lucrătură de aur, icoane vechi, cu inscripții slave, sfinți în mantii verzi, profeți mesianici, împărați-ctitori ai ortodoxismului, îngeri evanescenti, zborul lor fulgurat, arta Bizanțului, pe tonuri de brunuri arse, kilograme de bronz topite sub formă de floare sau de conuri de brad și sub ele, o pendulă turn, în cadru de argint, tăiat la intervale regulate de fășii de sare închise în sticlă, zodiile și însemnele lor; cucul, anunțând orele, slobozea din plisc două bile de plumb într-un vas de cristal, o frunză de aramă le dirija în două țevi verticale, tot de cristal, gradate ca termometrele, și bilele cădeau încet, șazeci de minute, ca să reîntre, printr-un sistem de rotire, iarăși în burta cucului - destinul ineluctabil. Jos, la picioarele turnului, doi pomi pitici, de lut ars, în ramurile cărora se deșteptau și-și răsfirau cozile păuni de porțelan. "Ca să trăim, trebuie să uităm cine suntem" sta scris pe o bandă îngustă întinsă între pomii de lut. Într-o nișă, dincolo de peretele altar, tânărul stăpân păstrează o colecție de harapnice și cătușe. "Dar, femeia?" am întrebat eu, căci încă mai cred că ea este centrul magic al casei. "La banii mei, trebuie să mă întreb unde-s femeile. Vin câte opt, câte zece, câte poflesc", mi-a răspuns toxicomanul erotic și hohotele lui de râs umblau de-abușelea prin seraiul țigănesc. Iubesc orașul București, partea lină din istoria lui. Când sunt departe de el, amestec în gânduri parcurile vechi, fluiditatea nopților, lumina hieratică a primăverilor și toamnelor ce vin să-l îmbrățișeze, castanii înfloriți, aurul teilor dogorând, cascadele vântului, indiferența Timpului, lentoarea disarmonică a celor ce-l străbat în zi de sărbătoare. Dar de când pilotează pe sărăcie, gunoaie și gropi, supus constrângerii de o nouă și absurdă clasă a îmbuibăților, expus necontenit amenințărilor înlănțuite, extenuat de ură, vrajbe, răzbunări, îmi vine să caut lăutarul ce suspina pe diblă: "Arză-l focul, București!"

FĂNUȘ NEAGU

TEATRUL NAȚIONAL „I.L. CADEA”

PREMIERĂ

GENERATIA D

comedie de

Regia și versiunea scenică

Decorul

Costumele

Muzica și ilustrația muzicală

Mișcarea scenică

Distribuția (în ord

Iorgu Bănescu

Coralia

Dimitrie State

Felicia

Paul Kovac

Doctor Hurmuz

Licuța

George Vâlcu

Nae

Anica

Mache

Invitați DOINA GHIȚESCU, CRISTINA MOLDOVEANU, LA
SOFLETEA, SORIN BOGÂLDEA, OANA PÂNZARU, T

Regia tehnică POMPILIU I. RĂDULESCU

Asistent regie IULIAN MATEI

Operatori orgă l

Coordonator Sa

Editor coordonat

Secretar de redacție CLAUDIU CRISTESCU

Editor VIOL

Constantin Vânătoru (director economic), Cristina Popa (cont
ing. Vetuța Gavrilă (șef serviciu energetic), ing. Ionel Pascu (șef serv
Vasile Mateiaș (șef atelier mecanic), Nicolae Băncilă (șef atelier croitorie bărb
Teodora Țelea (șef atelier mode-flori), Ilie Preda (șef atelier boiangerie), Mate
sculptură-butaforie), Andrei Bathori (șef machiaj), Victoria Voine

LA PREMIERĂ

HORA
VOYAGES

"CARAGIALE" BUCUREȘTI

Stagiunea 1998-1999

LE SACRIFICIU

I. VALJAN

DINU CERNESCU

MIHAI MĂDESCU

LUANA DRĂGOESCU

CRISTIAN TARNOVEȚCHI

MALOU IOSIF

(lista actorilor indicată de autor)

GEORGE MOTOI

LAMIA BELIGAN

GILIOLA BRĂILEANU - MOTOI

EUSEBIU ȘTEFĂNESCU

RODICA MUREȘAN

MIHAELA MITRACHE

MIHAI NICULESCU

BOGDAN MUȘATESCU

VLAD IVANOV

IULIANA MOISE

ALICE CARACOSTEA

GAVRIL PĂTRU

CONSTANTIN DINULESCU

CECILIA BÂRBORA

MATEI ALEXANDRU

ION HENTER

RENȚIU ANDRONESCU, IOANA GINGHINA, GEORGETA PORA, TEODORA

TIANA OPREA, ALEXANDRU PEAGU, MARIUS IANCU, VALERIU PAVEL

Regia lumini IONEL DOCAN

Regia costurilor TARSÎȚA TUDOR, DORU PARASCHIV

Regia Amfiteatru ADRIAN NEGRU

Regia muzicii LIVIU DORNEANU

Regia decorurilor ETA SCORADET

Fotografii M. CRATOFIL, A. DUMITRESCU, Gh. SEVER

Sufleor ANDREEA PORA

Sunetul VALENTIN VOINESCU

Regizorul șef, Vlad Stănescu (șef regizorat), ing. Corneliu Ciolac (inginer șef),

Regizorul tehnic, Doina Iordachi (șef producție), Nicolae Ioan (șef atelier tâmplărie),

Regizorul costurilor, Rodica Sandu (șef atelier croitorie femei), Constantin Alexandru (șef atelier tapițerie),

Regizorul muzicii, Florea (șef atelier cizmărie), Gheorghe Mihai (șef atelier pictură), Viorel Pater (șef atelier

peruci-coafură), Eugenia Radu (broderie), Gheorghe Ionescu (șef mașinist)

Tipar ©ARTPRINT® - BUCUREȘTI

TEATRUL NAȚIONAL „I.L.CARAGIALE” BUCUREȘTI

PREMIERĂ

Stagiunea 1998-1999

GENERATIA DE SACRIFICIU

comedie de I. VALJAN

Regia și versiunea scenică **DINU CERNESCU**

Decorul **MIHAI MĂDESCU**

Costumele **LUANA DRĂGOESCU**

Muzica și ilustrația muzicală **CRISTIAN TARNOVEȚCHI**

Mișcarea scenică **MALOU IOSIF**

Distribuția (în ordinea indicată de autor)

Iorgu Bănescu **GEORGE MOTOI**
Coralia **LAMIA BELIGAN**
GILIOLA BRĂILEANU - MOTOI
Dimitrie State **EUSEBIU ȘTEFĂNESCU**
Felicia **RODICA MUREȘAN**
MIHAELA MITRACHE
Paul Kovac **MIHAI NICULESCU**
BOGDAN MUȘATESCU
Doctor Hurmuz **VLAD IVANOV**
Licuța **IULIANA MOISE**
ALICE CARACOSTEA
George Vâlcu **GAVRIL PĂTRU**
Nae **CONSTANTIN DINULESCU**
Anica **CECILIA BĂRBORA**
Mache **MATEI ALEXANDRU**
ION HENTER

Invitați: **DOINA GHÎȚESCU, CRISTINA MOLDOVEANU, LAURENȚIU ANDRONESCU, IOANA GINGHINA, GEORGETA PORA, TEODORA SOFLETEA, SORIN BOGĂLDEA, OANA PÂNZARU, TĂȚIANA OPREA, ALEXANDRU PEAGU, MARIUS IANCU, VALERIU PAVEL**

Regia tehnică **POMPILIU I. RĂDULESCU**

Sufleor **ANDREEA PORA**

Asistent regie **IULIAN MATEI**

Mastru lumini **IONEL DOCAN**

Sunetul **VALENTIN VOINESCU**

Operatori orgă lumini **TARȘIȚA TUDOR, DORU PARASCHIV**

Coordonator Sala Amfiteatru **ADRIAN NEGRU**

Editor coordonator **LIVIU DORNEANU**

Secretar de redacție **CLAUDIU CRISTESCU**

Editor **VIOLETA SCORADET**

Fotografii **M. CRATOFIL, A. DUMITRESCU, Gh. SEVER**

Constantin Vânătoru (director economic), **Cristina Popa** (contabil șef), **Vlad Stănescu** (șef regizorat), **ing. Corneliu Ciolac** (inginer șef), **ing. Vetuța Gavrilă** (șef serviciu energetic), **ing. Ionel Pascu** (șef serviciu electronic), **Doina Iordachi** (șef producție), **Nicolae Ioan** (șef atelier tâmplărie), **Vasile Mateiaș** (șef atelier mecanic), **Nicolae Băncilă** (șef atelier croitorie bărbați), **Rodica Sandu** (șef atelier croitorie femei), **Constantin Alexandru** (șef atelier tapiserie), **Teodora Țelea** (șef atelier mode-flori), **Ilie Preda** (șef atelier boiangerie), **Matei Florea** (șef atelier cizmărie), **Gheorghe Mihai** (șef atelier pictură), **Viorel Pater** (șef atelier sculptură-butaforie), **Andrei Bathori** (șef machiaj), **Victoria Voinea** (peruci-coafură), **Eugenia Radu** (broderie), **Gheorghe Ionescu** (șef mașinist)

LA PREMIERĂ

HORA
VOYAGES

Tipar ©ARTPRINT® - BUCUREȘTI

DINU CERNESCU

Născut în 1935, la București.

Absolvent I.A.T.C. - 1957.

SPECTACOLE: **Peer Gynt** de H. Ibsen (Studioul Casandra, 1957 - examen de diplomă); **Gâlceville din Chioggia** de Goldoni - 1958;

Bravul soldat Svejk după Hasek - 1959; **Tudor din Vladimiri** de Mihnea Gheorghiu - 1961 (Teatrul Național din Craiova); **Piața ancorelor** de L. Stock - 1961

(Teatrul de Stat din Galați);

Prețioasele ridicole de Molière, **Judecătorul din Zalameea** de Calderon de la Barca - 1961; **Master Class** de D. Pownall - 1995 (Teatrul Național din București); **De Pretore Vincenzo** de Eduardo de Filippo - 1962 (Teatrul Tineretului din București);

Vizita bătrânei doamne de Fr. Dürrenmatt - 1963; **Acuzarea apără** de Ștefan Berciu (Teatrul de Stat din Brașov); **Tristan și Isolda** de Jean de Beer - 1967 (Teatrul Tineretului din Piatra Neamț); Mielul Turbat de Aurel Baranga, **lașii în carnaval și Millo director** de V. Alecsandri - 1962; **Dracul uitat** de Jean de Beer - 1967 (Teatrul Tineretului din Piatra Neamț); **Stăpânul apelor** de C. Pastor,

Amphitryon de J. Giraudoux - 1965, **Rădăcini** de A. Wesker - 1966 (Teatrul "Barbu Delavrancea");

Amoor de M. Schisgal - 1966, **Matca** de M. Sorescu - 1974; **Oamenii cavernelor** de W. Saroyan (Teatrul Mic); **Somnoroasa aventură** de T. Mazilu;

Mandragora de Machiavelli - 1970 (Teatrul de Comedie);

Tigrul de M. Schisgal - 1965;

Viziuni flamande de M. de Ghelderode - 1967;

Hamlet (1974);

Timon din Atena (1978); **Coriolan** (1979) de W.

Shakespeare (Teatrul "Nottara"); **Neîncredere în foisor** de N. Ionescu - 1966; **Meșterul Manole** de L. Blaga - 1968; **Absența** de I. Naghiu - 1969;

Nunta lui Figaro de Beaumarchais - 1970; **Măsură pentru măsură** de W. Shakespeare - 1971;

Gâlceville din Chioggia de C. Goldoni; **...Escu** de T. Mușatescu - 1972; **Zamolxe** de L. Blaga - 1976;

Oedip de Sofocle - 1979; **Pericle** de W.

Shakespeare - 1981; **Amadeus** de P. Shaffer -

1982; **Anonimul venețian** de G. Berto - 1984;

Bărbierul din Sevilla de Beaumarchais,

Medalionul de argint de Marica Beligan și Dinu Cernescu după E. Sue - 1986 (Teatrul Giulești).

SPECTACOLE DE OPERĂ: **Povestea soldatului** de I. Stravinski - 1968 (Opera din Iași); **Falstaff** de G. Verdi - 1984 (Opera din Cluj-Napoca).

SPECTACOLE DE TELEVIZIUNE: **Neînțelegera** de A. Camus - 1964; **Don Juan** de Molière - 1966;

Prometeu de Eschil - 1971; **Pogoară iarna** de M.

Anderson - 1982 ș.a.

FILM DE TELEVIZIUNE: **Matca** de M. Sorescu - 1981.

SPECTACOLE MONTATE ÎN STRĂINĂTATE: **D-ale carnavalului** de I.L. Caragiale - 1970 (Teatrul Municipal din Praga); **Magie roșie** de M. de Ghelderode - 1971 (Teatrul Boldhus din Copenhaga); **Matca** de M. Sorescu - 1975 (Teatrul de Stat din Dortmund, R. F. G.); **Zamolxe și Meșterul Manole** de L. Blaga - 1976, **Viziuni flamande** de M. de Ghelderode - 1977, **Spectacol Arrabal** - 1978 (Academia de Teatru din Maastricht, Olanda);

Coriolan de W. Shakespeare - 1978 (Teatrul Haagse Comedie din Haga); **Zamolxe** de L. Blaga - 1980 (Varsiniaz din Budapesta); **Măsură pentru măsură** de W. Shakespeare - 1980 (Teatrul Național al Belgiei); **Hamlet** de W. Shakespeare - 1983 (Teatrul Național Habimah din Tel Aviv); **Bărbierul din Sevilla** de Beaumarchais - 1986 (Teatrul Municipal din Beer Sheva, Israel);

TURNEE ÎN STRĂINĂTATE: **Viziuni flamande** - Teatrul "Nottara", 1969 - Franța (Festivalul de Teatru de la Nancy, Paris); 1970 - Danemarca (Festivalul de la Aarhus, Copenhaga, Odense), Finlanda (Helsinki);

1971 - Iugoslavia (Belgrad). **Meșterul Manole, Nunta lui Figaro** - Teatrul Giulești, 1971 - Danemarca (Copenhaga). **...Escu, Măsură pentru măsură** - Teatrul Giulești, 1972 - Polonia (Varșovia).

Meșterul Manole, Măsură pentru măsură - Teatrul Giulești, 1973 - U.R.S.S. (Moscova, Leningrad); 1974 - Italia (Roma). **Hamlet** - Teatrul "Nottara", 1975 - R.F.G. (Koln), Franța (Paris), Portugalia (Lisabona), Bulgaria (Sofia); 1976 - Grecia (Atena, Salonic). **Timon din Atena** - Teatrul "Nottara", 1978 - Ungaria (Budapesta).

CĂLĂTORII PESTE HOTARE ÎN SCHIMB CULTURAL: Cehoslovacia, U.R.S.S., Japonia, Franța, Marea Britanie, R.F.G., Olanda, Belgia, Italia, Elveția. Este membru fondator al Societății Internaționale Michel de Ghelderode.

A fost profesor de regie la I.A.T.C. (1980-1984) și la Academia de Teatru Maastricht, Olanda (1971-1978), director artistic la Teatrul Național București (1994-1995).

FARMEC ȘI LIMITĂ?

Cernescu, înainte de a pune mâna pe piepten, folosește mașina de tuns. Dați-i o junglă de text, el o va reduce la dimensiunile unui parc englezesc. Îl cuprinzi cu un ochi, cel de-al doilea putând fi întrebuințat la studierea efectului asupra celor care-l privesc. Cernescu privește și el la ce a ieșit și suspină: "Și ce grădină aș fi putut scoate din parcul acesta!" Farmec și limită?... Textele de patru ore și 20 de personaje ale marelui Will le reduce la proporțiile unui meci de handbal în șapte. Fluieră, taie textul și personajele aidoma lui Caligula pe poeți în vestita scenă a compunerii improvizate... Din ce rămâne, el face spectacolul și discuția despre ce a fost și ce a rămas sau a fost suplinat e atât de acerbă, încât criticii uită să mai comenteze spectacolul.

Demonstrația lui e ca o lecție simplă de aritmetică dramaturgică și decurge așa: 1, 2, 7, 23, 54, 62, 80. "Dar restul?" - întreabă cel nevizat. "Ce ești prost?, întreabă Cernescu, n-ai învățat să numeri nici până la o sută?"

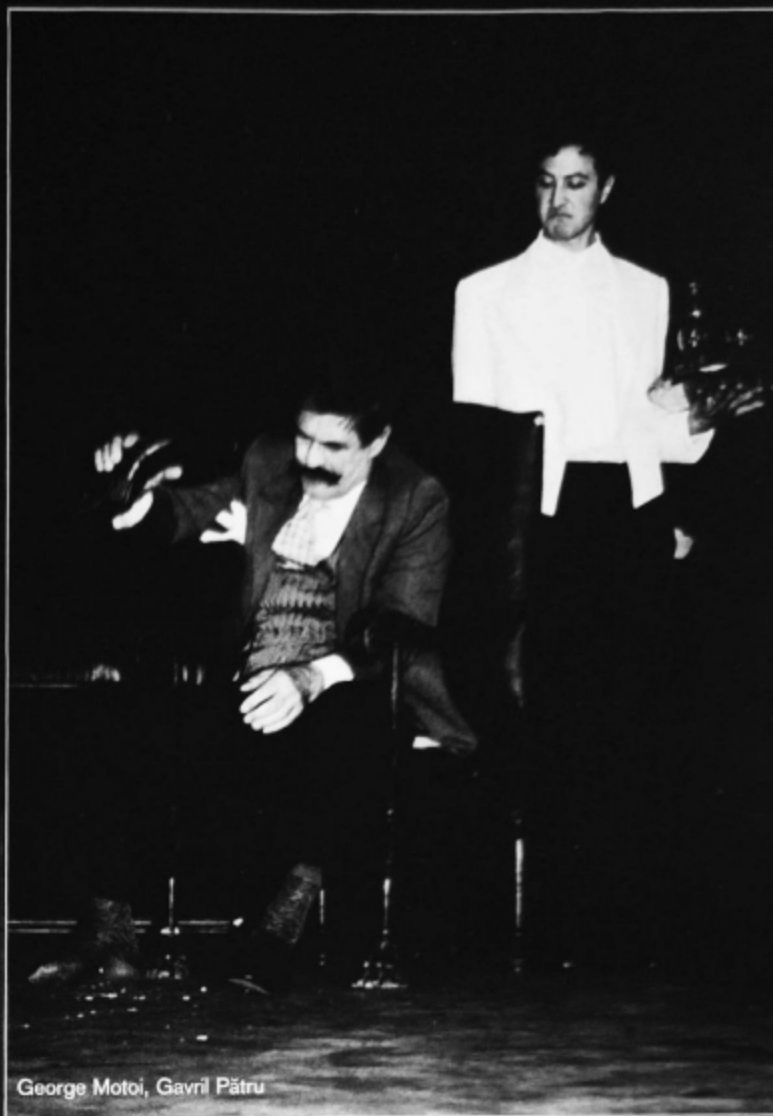
Stilul lui Cernescu este unul eliptic, se bazează pe ceea ce nu știe nimeni, nici chiar el până în clipa punerii-n scenă, și nu pe ceea ce am învățat. El nu ne învață, ci ne dezvăță.

Un spectator, ieșind de la *Hamletul* lui poate să spună că un asemenea ticălos ca Horațiu nu a mai văzut niciodată. "Dar ce, eu am văzut?", îi va răspunde Cernescu...

Cu cât corpul textului este mai amputat, la Cernescu tăietura este mai elegantă. Probabil din același motiv: pentru ca discuția să alunece fin pe planul esteticului. Cernescu, pentru un sfert de Shakespeare din care vrea să facă un spectacol întreg, ar fi în stare să ceară aportul de croitor al lui Pierre Cardin, pentru ca toată lumea să se crucească ce frumos poate fi îmbrăcat un picior cu o jumătate de cap într-o mână.

Din atâta încrucișare și împreunare să vedem și ce iese dacă tot se aplaudă. Căci se aplaudă, asta e sigur.

Unu: o parte de corp (capul) gata să se scufunde și toți criticii sărind să-l salveze, fără să bage de seamă celelalte trei părți ale corpului gata să rămână-n adânc. Doi: trei părți de corp gata să se scufunde și toți criticii sărind să le salveze, fără să bage de seamă că au răsturnat partea care rămăsese la suprafață.

George Motoi, Gavril Pătru

Pentru Shakespeare, stilul regizoral al lui Cernescu este un abator. Masa de lucru, peretele. Și un sfert de kilogram de cuie, cumpărate înainte de ultima reazăzare de principii estetice, bine înfipte-n perete. Shakespeare, bucăți. Tranșat. Coaste, mâini, pulpe, picioare pentru piftii, trunchi, inimă, creier, falange, clavicule. Brrrr!... Regizorul ia ce îi place sau ce nu îi place criticului X, lipsa lui de gust este garantată și restul, înapoi, în tăcere, în frigiderul posterității. "Las` că-ți arăt eu!", zice Shakespeare. Și începe să îi ronțăie grăbit kilowații. "Nu-i nimic, râde Cernescu calm, printre dinți, tot plătește vecinul Florinache, măcar așa să mai aibă și el parte de-un Shakespeare..."

Violentul, sângerosul, macabru elizabethan, pe mâna metodică a micuțului Polanski român, dezlănțuit.

În sfârșit, măsură pentru măsură!... Dramaturgii români pot fi mulțumiți.

IOSIF NAGHIU

MĂ DECLAR „GENERATIE DE SACRIFICIU”

În septembrie 1949, mama, bunica și cu mine am fost dați afară din casă doar cu ce aveam pe noi. Cu o zi înainte tata fusese arestat. Prieteni de-ai mei sau de-ai părinților erau la rândul lor arestați sau aruncați din casă.

Pe nevasta lui Păstorel Teodoreanu o întâlneam seară de seară măturând strada nu departe de farmacia familiei Firică, farmacie care le fusese, bineînțeles, confiscată. Am locuit o vreme pe Vasile Lascăr 80, primiți generos în spațiu de un fost prim procuror la Înalta Curte de Casație, care dormea în propria lui casă după un paravan. Era nepotul lui Traian Vuia.

Despre ce să-mi mai amintesc?...

Despre prieteni arestați pentru complot cu ocazia evenimentelor din Ungaria?

Sau despre familiile Prodanof, Schiau, Ștefănescu-Grivița, Herdan, Mociorniță, Dragomir-Niculescu, Juvara?

- aceste nume sunt doar o mică listă a amintirilor de care nu vreau să-mi amintesc.

Nu vreau să-mi amintesc despre umilințele cozilor pentru zece ouă și o jumătate de pachet de unt. Nu vreau să-mi amintesc despre tablourile și argintăria vândute din casă ca să pot trăi și înainte de '89 dar și, în special, după.

Nu vreau să scriu despre "recepțiile" ce-mi erau oferite ca o pomană omagială de unii falși prieteni îmbogățiți peste noapte. Nu vreau să scriu

despre superbe automobile de zeci de mii de dolari care m-au stropit de atâtea ori, discret și elegant, cu noroiul din gropile unor primari ce se rotunjesc la pântec și conturi.

Mai bine nu scriu nimic despre ele, mă declar **GENERATIE DE SACRIFICIU** și semnez regia spectacolului de astă seară.

În felul acesta aduc un omagiu generației mele și autorului I. Valjan, strălucit om de cultură, magistrat de excepție și deținut politic disciplinat.

Atât de disciplinat încă a murit în detenție.

Să vă fie țărâna ușoară, vouă tuturor celor care ați făcut și faceți din România o țară de sacrificiu.

DINU CERNESCU

Mihaela Mitrache, Iuliana Moise, Cecilia Bărbora

VOCEA UNUI DRAMATURG

Îngăduiți-mi să aduc omagiile mele, nu numai prin cuvinte, ci și prin buchete de flori, culese din inimă, din falnicul copac strămoșesc, care nu-și va trăda niciodată obârșia și pământul din care s-a născut... Maestrului Ion Cojar, cel care, pășind pe drumurile tradiției, către marii și adevărații noștri creatori, a inițiat și a vegheat punerea în scenă a comediei **Generația de sacrificiu**... Artiștilor, care cu verva, măiestria și farmecul lor, vor cucerii sala... Domnului Dinu

Cernescu, aflat la cârma corabiei pe această mare, care se aseamănă cu opinia publică: tumultuoasă când este mișcată în adâncul ei, alteori calmă și senină, când razele luminoase îi împrumută strălucirea. După ce se va ridica cortina, într-o ambianță de umor susținut, vom face cunoștință cu marele TIMP, care este cel mai mare critic de artă. Vom auzi vocea unui dramaturg al vremurilor trecute, care a studiat pe scena vieții acel etern omenesc și a schițat în aspectul definitivului câteva scene din această divină comedie ce se joacă pe pământ.

DESPINA VASILESCU VALJAN

Mihai Niculescu

Eusebiu Ștefănescu

Vlad Ivanov

George Motoi

Giliola Brăileanu - Motoi, Iuliana Moise, Rodica Mureșan

SUB ACELAȘI ACOPERIȘ ȘI TOTUȘI DEPARTE

S-a spus pe bună dreptate că încă de la prima sa piesă și anume **Ce știa satul** dramaturgul I. Valjan beneficia de experiența celui ce începuse o strălucită carieră juridică. Cel care a parcurs toate treptele acestei cariere ajungând repede să fie considerat un adevărat maestru al avocaturii românești, exemplu de cultură profesională, intransigentă morală, talent oratoric, nu a rămas doar omul dosarelor care se închideau o dată cu pronunțarea sentinței. Spiritul său de observație psihologică, larga deschidere a curiozității către toate domeniile cunoașterii, sensibilitatea acută față de întâmplările cu haz sau față de dramele individuale și colective îl făceau să nu treacă la pasivul carierei sale juridice sau politice ceea ce viața pe care o cunoștea și o trăia pe multiple planuri îi înfățișa și impresiona sufletul. Medita asupra tuturor acestor întâmplări - unele cu haz, care se încheiau cu necaz (**Ce știa satul**, **O inspecție**), altele cu o soluție care dă satisfacție și moralei publice și interesului personal (**Nodul gordian**), dar medita și asupra acelor probleme sociale specifice epocii interbelice. Omul marilor succese profesionale, omul unei cariere realizată din toate punctele de vedere și care îl situase în vârful piramidei sociale, vădea o inimă aleasă, sensibilă față de suferința celor din jur. Dar și o revoltă împotriva turpitudinii, imoralității, afacerismului, a tot ceea ce însemna o goană frenetică după îmbogățire. Așadar, **Generația de sacrificiu** este o piesă născută din compasiune și indignare. O piesă a cărei sorginte pornește dintr-un fapt autentic, dintr-o "întâmplare" menită să-i releve autorului o dramă umană. I. Valjan o transpune în registrul comic tocmai pentru a crea - ca un adevărat om de teatru - contrastul dintre două lumi care dacă la un moment dat se află "sub același acoperiș", nu comunică. Și mai ales nu pot comunica. Piesa, una dintre comediile cele mai împlinite ale strălucitei școli dramaturgice românești dintre cele două războaie, fiind atât de ancorată în lumea autohtonă, n-a rămas doar o ilustrare a acelor timpuri, ci a căpătat autonomie estetică și permanență spirituală. Și aceasta deoarece I. Valjan conferă intrigii valorile umane și estetice care trec dincolo de anecdotică. E o lume care poartă cu voluptate o mască, o lume care își ascunde malversațiunile, goliciunea și urâtenia morală clamând neconștient **sacrificiul**.

Este vorba de eterna ipocrizie a profitorului care se înfățișează ca un om nevoit să se sacrifice, este vorba de eterna indiferență a celui care își rezervă, pe căi necinstite, o parte cât mai mare din bunurile sociale față de cei din jurul său a căror existență nu-l interesează. Este vorba de eterna sarabandă a celor care se avântă călcând în picioare orice criterii de moralitate. Este vorba - la antipod - de intelectualul care suportă o

Gavril Pătru, Lamia Beligan

condiție materială și spirituală înjosoare, atrăgând atenția doar în măsura în care ar putea deveni partenerul apetitului de plăceri al unei femei nesățioase. Permanența piesei se explică prin faptul că darul observației care l-a caracterizat pe dramaturgul I. Valjan s-a convertit în creația de tipuri viabile peste timpuri, prin adevărul uman pe care piesa îl degajă în totalitatea ei, vorbind celor de azi cum a vorbit celor de ieri și cum are să vorbească celor de mâine.

VALERIU RÂPEANU

Rodica Mureșan, Iuliana Moise

Matej Alexandru

Constantin Dinulescu

ALTE GENERAȚII ALTE SACRIFICII

În cazul lui Ion Al. Vasilescu-Valjan (1861-1961), magistratul, oratorul, funcționarul public a lăsat în plan secund dramaturgul atât de promițător. **Ce știa satul** (1912) nu mai este demult "cea mai bună piesă românească într-un act", cum spunea Eugen Lovinescu și cum nici nu a fost vreodată decât uitând **Conu' Leonida față cu reacțiunea** a lui Caragiale, scrisă cu trei decenii înainte. *Valjan*, pseudonim cu complicități hugoliene impus de franțuzitul A. Davilla care l-a debutat la Teatrul Național din București este, însă, un autor autentic, cu vocația intrigii, concentrată într-o poantă revelatoare. În **Ce știa satul**, soția, sistematic infidelă, este adusă cu perfidii avocățești și dialog subțire să-și mărturisească păcatele, nu puține, de preferință împărtășite cu prietenii de familie. Remarcabilă este jubilația soțului mai bucuros pentru triumful farsei sale (sentința de divorț ca răzbunare) care o demască pe necredincioasă, decât rănit de fondul problemei sau măcinat de gânduri negre.

Gavril Pătru, George Motoi, Eusebiu Ștefănescu, Mihai Niculescu, Vlad Ivanov

Gavril Pătru, Giliola Brăileanu - Motel

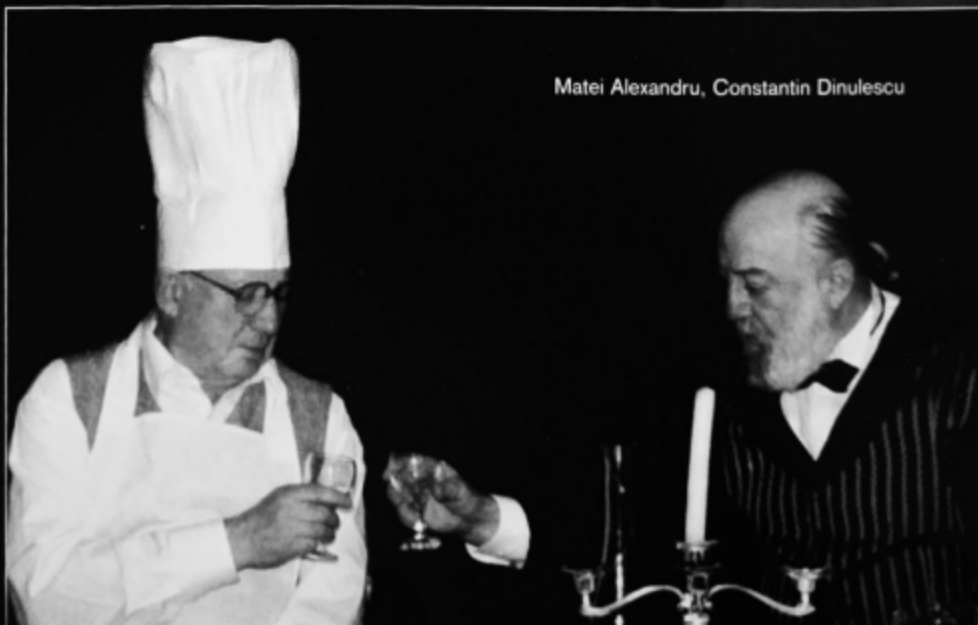
Ca dramaturg, Valjan pare mereu grăbit, iar graba duce, uneori, la concizie. De aici și frecvența piesei într-un act în ansamblul operei sale, în epoca declamației și a desfășurărilor retorice versificate ale lui Victor Eftimiu. Cele cinci piese într-un act ale lui Valjan sunt *instantanee*, fotografii "la minut" ale societății românești din primul pătrar de secol. Privirea satirică este a magistratului de vocație, neapărat idealist, ce sancționează corupția dintr-un centru de plasă (**O inspecție** este un **Revizor** românesc de proporții reduse) sau psihanalizează o eroare judiciară (**Lacrima**). Decăderea în demnitate a unui magistrat pus în situația să primească mită este consemnată în **Nodul gordian**.

Este atent la mersul vremii. În **Cuceritorii** (niciodată jucată, descoperită în arhivele Teatrului Național din București), ca odinioară **Alecsandri**, în **Boieri și ciocoi**, Valjan descoperea rădăcinile "răului național" în apariția investitorilor străini care au luat locul "arendașului" evreu sau grec. Investitorii lui Valjan sunt belgianul Chantal și germanul Rieber care, nu se știe cât de mult bine fac, dar spoliază forța de muncă a românilor. Se îndepărtează de realismul satiric în descendență caragialeană în **Norocul** renunțând la

detalii locale pentru un expresionism investit în tema deșertăciunii vieții lumești. "Norocul" - transformat în personaj literar face ravagii în viața mizeră a unui medic oculist care se îmbogățește peste măsură pentru a se prăbuși în cea mai neagră sărăcie. Tema **vanitas vanitatum** (neputința valorii materiale de a înlocui aspirațiile spirituale) este tratată în termenii lăcomiei, ai rechinismului capitalist cu care Valjan nu s-a împăcat niciodată. Dovadă, cea mai cunoscută dintre piesele sale, **Generația de sacrificiu** din care nu ne îndoim că regizorul Dinu Cernescu știe să extragă veșnicia "generațiilor de sacrificiu" din care se hrănește istoria. Odată cu profesorul Vâlcu, silit de sărăcie să se angajeze servitor în Casa Bănescu (numele conține, evident, referințe la rapacitatea financiară a mediului), pătrundem nu numai în lumea "ciocoilor" bucureșteni ci și a "servitorilor" (Nae, Anica, Mache) pe care autorul o detestă asemenea idealistului său profesor-servitor devenit "Georges". El va alege, până la urmă, o existență de profesor-suplinitor în locul privilegiilor amoroase de amant al stăpânei casei.

Mai grav decât ciocoismul este servilismul ca instituție morală care l-a încovoiat pe Nae, bătrânul servitor credincios, "sclav asiatic, sclav milenar". Din nou idealist, Valjan încheie o aparentă comedie cu o revoltă proletară a slugilor împotriva stăpânilor, ca în **Bărbierul din Sevilla**. În fundal, iubirea Anicăi pentru Gheorghe Vâlcu / Georges are ceva din corupția de limbaj a eroilor lui Mazilu: "Mă supăr pentru că mi-ai fost un idial și ea (D-na Bănescu, n.n.) mi-a furat idialul. Dumneata nu știi cât mă costă. Uite, joacă bluza pe mine. O să mă ai pe suflet, messié. O să-mi trimiți flori la sanatoriu și pe urmă la Ghencea" - spune camerista ce se crede o clipă abandonată și cu inocența părelnic pervertită de coabitarea cu lumea lui Bănescu. Mai rar, la noi, o expresie atât de dramatică a iubirii ce-ar putea fi stâlcită de apartenența la două lumi, dar care se salvează prin puritatea idealului.

MIRCEA GHIȚULESCU

Matei Alexandru, Constantin Dinulescu

Lucent Technologies

Bell Labs Innovations

DISTRIBUTOR AUTORIZAT

Societatea noastră este prezentă pe piața românească de telecomunicații din 1996 și este distribuitor autorizat al centralelor telefonice produse de unul dintre cei mai mari producători mondiali, Lucent Technologies, centrale destinate soluționării problemelor de telecomunicații ale societăților comerciale de mărime și necesități de comunicații extrem de variate.

Colaborând cu noi veți beneficia de:

- Un sistem de telecomunicații modern, extensibil cu costuri minime
- O platformă optimă pentru dezvoltarea în viitor a comunicațiilor integrate de voce-date-imagini
- O platformă optimă pentru dezvoltarea către sistemul ISDN, compatibilă cu toate variantele dezvoltate până în acest moment: Euro-ISDN, VN2-VN3 - varianta franceză sau 1TR5 - varianta germană etc.
- Asigurarea unui service de cea mai înaltă calitate, de către specialiști perfecționați în centre de instruire Lucent Technologies/AT&T din Statele Unite și din Europa.

COMMUNICATION SERVICES S.R.L.
Telefon/Fax: +401 2216830, +401 2216831
E-mail: lucascom@bx.logicnet.ro

**BANCA
ROMÂNĂ
PENTRU
DEZVOLTARE**

S.C.

arctic S.A.

Manufacturing and Trading Company for household refrigerating appliances

. 0150 . 210, 13 December st. . phone: 045710565 . telex: 17714 arctic r . fax: 04511623 .
<http://www.hip.ro/arctic>, email: gmanager@hip.ro

YARDLEY
OF LONDON

